

“ТАСДИҚЛАНГАН”

“Тадбиркорликни ривожлантириш
компанияси” акциядорлик жамияти

Кузатув кенгашининг
2024 йил “29” февралдаги
2/24 - сон йиғилиш баёнига

1 – илова

*(Кузатув Кенгашининг 2024 йил
“29” апрелдаги 6/24- сон ва “2” октябрдаги
9/24- сон ва йиғилиш баёнлари билан
ўзгартириш ва қўшимчалар киритилган)*

**“ТАДБИРКОРЛИКНИ РИВОЖЛАНТИРИШ КОМПАНИЯСИ”
АКЦИЯДОРЛИК ЖАМИЯТИ ТОМОНИДАН КАФИЛЛИК ТАҚДИМ
ЭТИШ ТАРТИБИ ТЎҒРИСИДАГИ
НИЗОМ**

“КИРИТИЛДИ”

“Тадбиркорликни ривожлантириш
компанияси” акциядорлик жамияти
Ижроия органи

Тошкент – 2024 йил

МУНДАРИЖА

- 1-боб. Умумий қоидалар
- 2-боб. Кафиллик тақдим этиш тартиби
- 3-боб. Тақдим этиладиган кафиллик миқдорлари ва ундан фойдаланиш шартлари
- 4-боб. Кафиллик учун тақдим этилган буюртмаларни кўриб чиқиш тартиби
- 5-боб. Тақдим этиладиган кафиллик учун воситачилик ҳақини олиш тартиби
- 6-боб. Кафиллик бўйича олинган мажбуриятларни бажариш тартиби
- 7-боб. Кафилликлардан фойдаланишни ҳисобга олиш, ҳисобот бериш ва назорат қилиш тартиби
- 8-боб. Яқунловчи қоидалар

1-боб. Умумий қоидалар

1. Ушбу низом Ўзбекистон Республикасининг “Акциядорлик жамиятлари ва акциядорларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида”ги Қонуни, Фуқаролик кодекси, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2023 йил 10 ноябрдаги “Кичик ва ўрта бизнесни молиявий қўллаб-қувватлаш тизимини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ-193-сон Фармони ва “Тадбиркорликни ривожлантириш компанияси” акциядорлик жамияти (кейинги ўринларда – Компания) устави асосида ишлаб чиқилган.

2. Мазкур Низом Компания маблағлари ҳисобидан тижорат банклари, лизинг компаниялари ҳамда микромолия ташкилотлари (кейинги ўринларда – ҳамкор ташкилотлар) томонидан кичик ва ўрта тадбиркорлик субъектлари ҳамда ўзини – ўзи банд қилган жисмоний шахслар (кейинги ўринларда – қарз олувчи)нинг лойиҳаларига миллий ва хорижий валютада ажратиладиган кредит, лизинг, банк кафолати ва аккредитивларга кафиллик ёрдами тақдим этиш ҳамда кафиллик ёрдами кўрсатиш жараёни ва иштирокчиларининг ҳаракатларини тартибга солади.

3. Ушбу Низомда қуйидаги асосий тушунчалардан фойдаланилади:

Бош битим — Компания ҳамда ҳамкор ташкилот ўртасида кафиллик ёрдамидан фойдаланишни ўзаро йўлга қўйилиши юзасидан тузиладиган битим;

кредит — қарз олувчи лойиҳаларини молиялаштириш учун фойдаланиладиган ҳамкор ташкилот кредити;

кичик тадбиркорлик субъекти — яқка тартибдаги тадбиркорлар, микрофирмалар, кичик корхоналар;

микрофирмалар — таъсисчилари (иштирокчилари) жисмоний шахслар бўлган ҳамда жами даромади календарь йил давомида 1 миллиард сўмгача бўлган тадбиркорлик субъектлари;

кичик корхоналар — жами даромади календарь йил давомида 1 миллиард сўмдан 10 миллиард сўмгача бўлган ҳамда ушбу банднинг бешинчи хатбошисидаги таъсисчилари (иштирокчилари) юридик шахслар бўлган тадбиркорлик субъектлари;

ўрта тадбиркорлик субъекти — жами даромади календарь йил давомида 10 миллиард сўмдан 100 миллиард сўмгача бўлган тадбиркорлик субъектлари;

ўзини ўзи банд қилган жисмоний шахслар — меҳнат даромади олишга йўналтирилган, жисмоний ва юридик шахсларга хизматлар кўрсатиш, ишларни бажариш бўйича шахсий меҳнати билан иштирок этишга асосланган фаолиятни мустақил амалга оширадиган, яқка тартибдаги тадбиркорлар сифатида рўйхатга олинмаган, меҳнат стажи ҳисобга олиниши ва рағбатлантирувчи имтиёزلардан фойдаланиш ҳуқуқи билан давлат солиқ хизмати органларида рўйхатдан ўтказилган жисмоний шахслар;

тижорат банки — Ўзбекистон Республикаси Марказий банкнинг тегишли лицензиясига эга бўлган, Ўзбекистон Республикаси ҳудудида фаолият юритаётган тижорат ташкилоти;

лизинг компаниялари — лизинг фаолиятини амалга оширувчи юридик шахс – Ўзбекистон Республикасининг резиденти ҳисобланади;

микромолия ташкилотлари — микромолиялаш фаолиятини амалга оширувчи юридик шахс – Ўзбекистон Республикасининг резиденти ҳисобланади;

қарз олувчи — Ўзбекистон Республикаси ҳудудида рўйхатдан ўтган ва фаолият юритаётган тадбиркорлик ташаббусини амалга оширувчи кичик ва ўрта тадбиркорлик субъекти ҳамда ўзини – ўзи банд қилган шахс;

лизинг — молиявий ижаранинг алоҳида тури бўлиб, унда бир тараф (лизинг берувчи) иккинчи тарафнинг (лизинг олувчининг) топшириғига биноан учинчи тарафдан (сотувчидан) лизинг шартномасида шартлашилган мол-мулкни (лизинг объектини) мулк қилиб олади ва уни лизинг олувчига шу шартномада белгиланган шартларда ҳақ эвазига эгалик қилиш ҳамда фойдаланиш учун ўн икки ойдан ортиқ муддатга беради;

аккредитив — тўловчи томонидан тўланган ёки тўланиши лозим бўлган маблағ шартнома шартлари бажарилганлигини тасдиқловчи ҳужжатлар тақдим қилинган тақдирда, маблағларни олувчининг ҳисобига ўтказилишига доир банкнинг шартли мажбурияти;

банк кафолати — кафил банклар (гарант банклар)нинг миждозлари мажбуриятларини ўз зиммасига олиши;

кафиллик — қарз олувчининг ҳамкор ташкилот олдидаги ўз мажбуриятларини бажариши учун жавоб бериш масъулиятини Компанияга юклайдиган кафиллик шартномаси;

лойиҳалар — тадбиркорлик фаолиятдан иқтисодий, ижтимоий ва бошқа манфаат кўриш мақсадида амалга ошириладиган тадбирлар ва ишлар мажмуи;

скоринг таҳлил — бу 1-иловада келтирилган “Кафиллик тақдим қилиш бўйича скоринг таҳлил” омилларга тўғри келишини ажратиб олиш тизими;

яхши кредит тарихи — КАТМ скоринг маълумотномасида “В” тоифаси ва ундан юқори тоифасида таснифланган рейтинг;

NPL — сифати “қониқарсиз”, “шубҳали” ва “умидсиз” деб таснифланган активлар улуши;

“Тадбиркор” ахборот тизими (кейинги ўринларда – Ахборот тизим) — электрон рақамли имзодан фойдаланган ҳолда қуйидагиларни амалга ошириш имкониятига эга бўлган ахборот тизими:

Компания молиявий ёрдамларидан фойдаланиш тўғрисида буюртмаларни қабул қилиш ва улар бўйича қабул қилинган қарорларни электрон тарзда етказиш;

Компания молиявий ёрдамларидан фойдаланиш тўғрисида электрон шартномалар ва ҳисоботлар тузиш, ўзаро маълумотлар алмашиш мақсадида Солиқ кўмитаси, Статистика агентлиги, ҳамкор ва бошқа ташкилотлар ахборот (маълумот) базаси билан интеграциясини амалга ошириш;

Ҳамкор ташкилотлар ва уларнинг мижозларига Компаниянинг Ахборот тизими орқали реал вақт режимида буюртмаларнинг кўриб чиқилиши ҳамда бажарилиши ҳолатини кузатиб бориш имконини бериш.

2-боб. Кафиллик тақдим этиш тартиби

4. Компания томонидан кафиллик тақдим этиш тартиби ушбу Низомга асосан амалга оширилади ҳамда унга ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш Компаниянинг Кузатув кенгаши томонидан амалга оширилади.

5. Кафиллик:

а) Ўзбекистон Республикаси ҳудудида рўйхатдан ўтган ва фаолиятини амалга ошираётган;

б) тугатилиш босқичида бўлмаган;

в) уларга нисбатан тўловга қобилиятсизлик тўғрисида иш кўзғатилмаган;

г) мурожаат санасида кредитлар ва солиқлар бўйича муддати ўтказиб юборилган қарздорлиги бўлмаган;

д) КАТМ скоринг маълумотномасида “Е” тоифасидан юқори таснифланган рейтинг ва Компания ёрдамлари бўйича салбий тарихга эга бўлмаган қарз олувчиларга тақдим этилади.

Бунда, Компания қарз олувчиларнинг кредит шартномасида белгиланган асосий қарз тўловларини тўлаш бўйича мажбуриятни олади.

6. Компания кафиллигидан фойдаланаётган бўлишидан қатъий назар “яхши” ва ундан юқори кредит тарихига эга бўлганда, қўшимча кредитлар бўйича белгиланган умумий миқдор ва шартлар доирасида қуйидаги талабларга жавоб берувчи қарз олувчиларга қўшимча кафиллик тақдим этилади:

а) охириги ҳисобот даври учун молиявий натижаларга кўра фаолиятини зарар билан яқунламаганда;

б) 2-сон картотека бўйича қарздорлиги мавжуд бўлмаганда;

в) мурожаат санасида кредитлар бўйича муддати ўтказиб юборилган қарздорлиги мавжуд бўлмаганда.

Бунда, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2023 йил 12 июндаги “Камбағалликни қисқартиришда тадбиркорлик субъектлари билан ўзаро манфаатли ҳамкорлик ўрнатишга қаратилган чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПФ-93-сон Фармонида асосан мурожаат қиладиган тадбиркорлик субъектларининг амалдаги кафиллик молиявий ёрдами мавжудлигидан ҳамда ташкил этилган даврдан қатъий назар Фармонда кўрсатилган миқдор ва шартларда кафиллик тақдим этилади.

Ўзбекистон Республикаси ҳукумат топшириқлари ва Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликларининг тавсияномаси асосида кредит тарихи “ўрта” даражада бўлган кичик ва ўрта тадбиркорлик субъектларига ажратиладиган кредитлар бўйича белгиланган умумий миқдор ва шартлар доирасида амалдаги кафиллик молиявий ёрдами мавжудлигидан ҳамда ташкил этилган даврдан қатъий назар қўшимча кафиллик тақдим этилиши мумкин.

7. Компания кафиллиги фақат Компаниянинг Ахборот тизими орқали юборилган буюртма асосида тақдим этилади.

8. Қарз олувчига кафиллик тақдим этилиши мазкур Низомнинг 2-иловасидаги ““Тадбиркорликни ривожлантириш компанияси” акциядорлик жамияти томонидан кафиллик тақдим этиш схемаси”га мувофиқ амалга оширилади.

9. Мазкур Низомнинг 3-иловасидаги “Тадбиркорликни ривожлантириш компанияси” акциядорлик жамияти томонидан кафиллик тақдим этилмайдиган йўналишларга кафиллик тақдим этилмайди.

Тадбиркорлик субъектлари муаммоларини тезкорлик билан ҳал қилишни таъминлаш мақсадида Компания молиявий ёрдам кўрсатиш (йўналиш)лар рўйхатига Компаниянинг Кузатув кенгаши томонидан ўзгартириш (кенгайтириш ёки қисқартириш) киритилиши мумкин. Бундай ҳолларда Компаниянинг Кузатув кенгаши қарори билан ушбу Низомда кўрсатилган шартлардан фарқли ҳолатларда кафиллик тақдим этилиши мумкин.

3-боб. Тақдим этиладиган кафиллик миқдорлари ва ундан фойдаланиш шартлари

10. Компания томонидан қарз олувчиларга тақдим этиладиган кафиллик миқдори ва шартлари Компаниянинг Кузатув кенгаши қарори асосида белгиланади ҳамда унга ўзгартириш ва қўшимчалар киритилади.

11. Компания томонидан бир йилда тақдим этилиши мумкин бўлган жами кафилликлар миқдори таваккалчилик хулосаси ҳамда кафиллик тақдим этиш бўлимлари тақдимномасига асосан ҳамкор ташкилотлар ўртасида қуйидаги кўрсаткичлардан келиб чиқиб тақсимланади:

а) Марказий банк томонидан тақдим этилган лицензия асосида фаолият юритувчи тижорат банклари;

б) Марказий банк томонидан эълон қилинган ёки микромолия ташкилотининг маълумотларига кўра NPL кўрсаткичи 5 (беш) фоиздан юқори бўлмаган;

в) кафиллик портфелида муаммоли кафилликларнинг улуши 10 фоиздан юқори бўлмаган;

г) қарз олувчилар томонидан ўтган йилларда олган кафилликлари миқдори;

12. Компания томонидан тақдим этиладиган кафилликларнинг максимал умумий миқдори кафиллик тақдим этилиши учун ажратилган маблағларининг 20 баробари миқдоридан ошмаслиги керак.

2025 йил 1 январдан бошлаб Компания томонидан тақдим этиладиган кафилликларнинг максимал умумий миқдори кафиллик тақдим этилиши учун ажратилган маблағларининг 15 баробари миқдоридан ошмаслиги керак.

13. Кафиллик тақдим этилиши учун ажратилган ҳамда йил давомида йўналтириб бориладиган маблағлар Компаниянинг бизнес – режаси параметрларида кўрсатилади.

14. Кафиллик тақдим этиш шартларига қуйидагилар киритилади:

- а) қарз олувчига ажратилаётган кредит миқдорлари, фоиз ставкаси, унинг қайтариш вақтларининг аниқлиги;
- б) кредитнинг мақсади белгиланганлиги;
- в) фойдаланадиган кафиллик миқдорлари;
- г) кафиллик воситачилик ҳақи тўланганлиги;
- д) қарз олувчининг скоринг таҳлил натижалари.

15. Кафиллик мазкур низомнинг 4-иловасида ““Тадбиркорликни ривожлантириш компанияси” акциядорлик жамияти томонидан тақдим этиладиган кафиллик миқдори ва шартлари” асосида тақдим этилади.

16. Компания кафилликдан фойдаланиш шартларини бузиш ҳолатлари аниқланган тақдирда ҳамкор ташкилотларнинг Бош офисларини хабардор қилган ҳолда кафиллик тақдим этиш шартномасини бир тарафлама бекор қилишга ҳақли.

17. Компания улуш киритган, шунингдек ҳамкор ташкилотлар томонидан Компания кафиллиги остида жалб этилган кредит ресурслар ҳисобидан ажратилган кредитлар бўйича кафиллик тақдим этилмайди.

4-боб. Кафиллик учун тақдим этилган буюртмаларни кўриб чиқиш тартиби

18. Қарз олувчининг шакллантирган сўровномаси ҳамда ҳамкор ташкилотларнинг буюртмаси кафилликдан фойдаланиш ташаббусига асос ҳисобланади.

19. Ҳамкор ташкилотларнинг ҳудудий бўлинмаси (агар ҳудудий бўлинмалар мавжуд бўлса) томонидан кредит бериш тўғрисида қарор қабул қилинса – кафиллик олиш учун қарз олувчи томонидан яратилган сўровномани буюртма шаклига келтиради ҳамда кўриб чиқиш учун Бош офисига жўнатади;

Ҳамкор ташкилотлар буюртманинг амалдаги норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар, ўз кредит сиёсатлари ва мазкур низомга мувофиқлигини кўриб чиқади, хато ва номувофиқликлар аниқланганда уни бартараф этишни сўраб буюртмани ҳудудий бўлинмага қайтаради.

Худудий бўлинманинг масъул ходими буюртмага тегишли ўзгартириш киритиб, ҳамкор ташкилотга кўриб чиқиш учун қайта юборади.

Тўғри шакллантирилган буюртмани ҳамкор ташкилот Компанияга юборади.

Сўронома ҳамда буюртмада кўрсатилган маълумотларнинг тўлиқлиги ва ҳаққонийлиги учун қарз олувчи ва ҳамкор ташкилотнинг уни имзолаган мансабдор шахси жавобгар ҳисобланади.

20. Қарз олувчи кафилликдан фойдаланиши учун воситачилик ҳақи тўлайди.

Кафиллик шартномаси воситачилик ҳақи тўлиқ тўланган ҳамда тарафлар томонидан ЭРИ билан имзолангандан сўнг қонуний кучга киради ва томонларнинг мажбурияти юзага келган ҳисобланади.

21. Қуйидаги ҳолатларда кафиллик бериш бўйича ижобий қарор бекор бўлади ва ҳамкор ташкилотларнинг худудий бўлинмасига жўнатилган хабарнома ижросиз колдирилади:

кафиллик шартномаси белгиланган муддат мобайнида ҳамкор ташкилот худудий бўлинмаси ва қарздор томонидан имзоланмаса;

бир марталик воситачилик ҳақи белгиланган муддат мобайнида тўлиқ миқдорда тўлаб берилмаса;

кредит маблағлари кафиллик шартномаси имзоланишидан олдин ажратилса.

22. Кафиллик шартномаси муддатини узайтириш Компания билан келишилган ҳолда амалга оширилади ва белгиланган миқдорларда қўшимча воситачилик ҳақи олинади.

5-боб. Тақдим этиладиган кафиллик учун воситачилик ҳақини олиш тартиби

23. Тақдим этиладиган кафилликлар учун олинadиган воситачилик ҳақи миқдори Компаниянинг Кузатув кенгаши томонидан белгиланади.

24. Воситачилик ҳақи Компания ҳисобварағига қарз олувчининг исталган ҳисобварағи, жумладан, транзит ҳисобварағи орқали ҳам тўлаб берилиши мумкин.

25. Воситачилик ҳақи кредит ажратилган тақдирда қайтариб берилмайди.

26. Воситачилик ҳақи кредит ажратилмаган ҳолларда қарз олувчининг муурожаати ҳамда ҳамкор ташкилотнинг маълумотига асосан қайтариб берилади.

27. Қарз олувчи унга ажратилган кредитни муддатидан олдин қайтарганда унинг муурожаати ҳамда ҳамкор ташкилотнинг маълумотига асосан тўланган воситачилик ҳақи тўланган даврга нисбатан фойдаланилмаган кунлар учун маблағлар қайтариб берилади.

6-боб. Кафиллик бўйича олинган мажбуриятларни бажариш тартиби

28. Қарз олувчи кредит бўйича ўз мажбуриятларини камайтирганда, кредит бўйича қайтарилган қисмига мутаносиб (пропорционал) равишда Компания кафиллиги таъминот таркибидан озод этилади.

29. Қарз олувчи кредит бўйича ўз мажбуриятларини камайтирганда Компания кафиллиги бир қаторда кредитнинг бошқа таъминотлари ҳам таъминот таркибидан озод этилиши мумкин. Бироқ таъминот таркибида фақатгина учинчи шахс кафиллиги ва суғурта полисларининг ўзи қолишига йўл қўйилмайди (кредит ажратилиши жараёнида таъминот сифатида Компания кафиллигидан ташқари фақатгина учинчи шахс кафиллиги ва (ёки) суғурта полиси қабул қилинган ҳолатлар мустасно).

Дастлаб қабул қилинган гаров (кўчар ва кўчмас мулклар) таъминоти, бошқа гаров (кўчар ва кўчмас мулклар) таъминотига дастлабки гаров қийматига нисбатан кам бўлмаган қийматдаги гаров таъминотига алмаштирилишига йўл қўйилади.

30. Қарз олувчи кредит шартномаси бўйича ўз мажбуриятларини бажармаган санадан (лозим даражада бажармаганда) бошлаб банк 90 календарь куни мобайнида қарз олувчидан кредит бўйича асосий қарзнинг қайтарилмаган суммасини олиш, ундан фоизларни ундириш ва кредит шартномасида назарда тутилган бошқа мажбуриятларни бажариши учун, жумладан:

қарз олувчининг ҳисобварағидаги маблағларни унинг рухсатисиз олиб қўйиш;

ундирувни таъминотга қаратиш (Компания кафиллиги бундан мустасно).

Кредит рейтинги (кредит тарихи) А ва В рейтингга эга бўлган тадбиркорлик субъектларига ажратилган кредитлар бўйича муддати ўтган асосий қарздорликнинг 90 кундан ошган қисми тижорат банки томонидан белгиланган шаклдаги тақдим этиладиган талабнома асосида кафиллик мажбурияти тўлиқ бажарилгунга қадар тўлаб борилади.

С ва ундан қуйи кредит рейтингига эга бўлган тадбиркорлик субъектларига тўловлар кредит қарздорлигини тўлиқ ундириш юзасидан ижро варақа чиқарилган санадан бошлаб 30 кундан сўнг тижорат банки томонидан белгиланган шаклдаги тақдим этиладиган талабнома асосида амалга оширилади.

31. Ушбу бандда назарда тутилган тартиботлар бажарилгандан сўнг, агар кредит шартномасида белгиланган тартибда ҳамкор ташкилот олдидаги қарз суммаси қайтарилмаса, ҳамкор ташкилот Компанияга қуйидагилар қайд этилган талабларни қўяди:

кафиллик шартномаси реквизитлари (шартнома тузилган сана, рақами, банк ва Компания кафил бўлган қарз олувчининг номи);

кафиллик шартномаси билан таъминланган кредит шартномаси реквизитлари (шартнома тузилган сана, рақами ва бошқалар);

кредит мақсадли ёки мақсадсиз ишлатилганлиги тўғрисида маълумот;

қарз олувчининг кредит асосий қарздорлигидан бажарилмаган мажбуриятлари ҳажми бўйича жавобгарликнинг ҳақиқий ҳажмидан келиб чиққан ҳолда, Компаниянинг кафиллик шартномаси бўйича молиявий жавобгарлик миқдори ҳисоб-китоби;

Компания томонидан тўланадиган маблағлар ўтказилиши лозим бўлган ва тўлов реквизитлари кўрсатилган банк ҳисобварағи.

32. Талабнома (эътироз) ҳамкор ташкилоти Бош офисининг ваколатли шахси томонидан имзоланиши ва ташкилот муҳрининг босма изи ёки электрон рақамли имзо (ЭРИ) билан тасдиқланиши керак.

Талабномани (эътирозни) имзолайдиган шахснинг ваколатини тасдиқлайдиган ҳужжат нусхаси илова қилинади.

Талабномада кўрсатилган маълумотларнинг ҳаққонийлиги учун ҳамкор ташкилоти Бош офисининг уни имзолаган мансабдор шахси жавоб беради.

33. Тақдим этилган талабнома ва унга илова қилинган ҳужжатлар ўн иш куни ичида кўриб чиқилади. Кафиллик мажбуриятини бажаришни рад этиш ҳолатлари мавжуд бўлган тақдирда ҳамкор ташкилотига мавжуд барча эътирозлар кўрсатилган хатни юборади.

34. Кафиллик бўйича тўлов ҳамкор ташкилотлар томонидан кўрсатилган ҳисобвараққа ўтказилади.

Бунда, ҳамкор ташкилот томонидан тақдим қилинадиган талабномага кредит қарздорликни ундириш бўйича суд томонидан қабул қилинган ҳужжатлар нусхалари (мавжуд бўлган ҳолларда) илова қилиниши лозим.

35. Компания мажбуриятлари Компания томонидан ҳамкор ташкилотга талабномада кўрсатилган маблағлар тўлиқ ўтказилган пайтдан бажарилган ҳисобланади.

36. Кафиллик бўйича тўловлар тўлангандан сўнг Компания қарз олувчининг бошқа ликвид мулки ҳисобидан, шу жумладан, судга мурожаат қилиш орқали қопланишини регресс тартибида талаб қилишга ҳақли.

37. Компания талабномани қуйидаги ҳолатларда рад этишга ҳақли:

дастлаб қабул қилинган таъминот Компания кафиллиги тўлиқ сўндирилгунга қадар таъминотдан қисман ва/ёки тўлиқ озод этилганда;

дастлаб қабул қилинган таъминот бошқа таъминотга дастлаб қабул қилинган қийматга нисбатан кам қийматдаги таъминотга алмаштирилганда;

Компаниянинг ёзма рухсатсиз кредит шартномаси бўйича мажбуриятларда шахслар алмаштирилганда;

ҳамкор ташкилот томонидан талабнома тақдим этилганда кредитнинг буюртма ва кредит шартномасида белгиланган мақсадларда фойдаланилмаганлиги аниқланганда;

бир марталик воситачилик ҳақи белгиланган муддат мобайнида тўлик миқдорда тўлаб берилмаганда.

38. Кафиллик бўйича мажбуриятлар қуйидаги ҳолатларда бекор бўлади:

кредит бўйича асосий қарзнинг кафиллик билан таъминланган қисми тўланганда;

Компания томонидан кафиллик бўйича тўлов амалга оширилганда; кафиллик тақдим этиш тўғрисидаги шартнома тузилгандан сўнг ҳамкор ташкилотлар томонидан 3 (уч) ой мобайнида кредит ажратилмаганда;

Компанияга нотўғри ва/ёки ёлғон маълумотларнинг тақдим қилинганда, ушбу маълумотлар асосида молиявий ёрдам олиниши оқибатида қарз олувчи томонидан мажбуриятлар ўз вақтида бажарилмаганлиги учун Компания жавобгар ҳисобланмайди.

7-боб. Кафилликлардан фойдаланишни ҳисобга олиш, ҳисобот бериш ва назорат қилиш тартиби

39. Компания белгиланган тартибда кафиллик тақдим этиш, фойдаланиш ва уларга йўналтирилган маблағларнинг сарфланишини ҳисобга олади ҳамда улар бўйича ҳисобот тузади.

40. Компаниянинг Кузатув кенгаши муаммоли кафилликлар салмоғи ошиб бораётган ҳамкор ташкилотларнинг ҳудудий бўлимлари томонидан кафиллик тақдим этишни тўхтатиш ваколатига эга.

41. Компаниянинг Ички аудит хизмати ва мониторинг ишларини амалга оширувчи бўлинмалари томонидан кафиллик берилиши ва тўловлар тўланишининг ушбу Низомда белгиланган шартлари, мақсадлари ҳамда тартибига риоя этилишини мониторинг қилинади.

8-боб. Яқунловчи қоидалар

42. Ушбу Низом Компания Кузатув кенгаши қарори билан тасдиқлангандан кейин кучга киради.

43. Ушбу Низомга қонунчилик ҳужжатлари ўзгартирилганлиги, Компания Уставига, Компаниянинг ички ҳужжатларига ўзгартириш ва (ёки) қўшимчалар киритилганлиги муносабати билан ва бошқа ҳолларда ўзгартириш ва (ёки) қўшимчалар киритилиши мумкин.

44. Агар ушбу Низомнинг алоҳида бандлари Ўзбекистон Республикасининг амалдаги қонунчилик ҳужжатларига ва/ёки Компания уставига зид келган тақдирда, Ўзбекистон Республикасининг амалдаги қонунчилик ҳужжатлари ва/ёки Компания устави қоидалари қўлланилади.

45. Ушбу Низомни амалга оширишда юзага келадиган низолар қонунчилик ҳужжатларида белгиланган тартибда, шу жумладан, суд тартибида ҳал этилади.

“Тадбиркорликни ривожлантириш
компанияси” акциядорлик жамияти
томонидан кафиллик тақдим этиш
тўғрисидаги Низомга
1-илова

“Кафиллик тақдим этиш бўйича скоринг таҳлил” қилинишида ажратиб олинadиган (рад этиш) мезонлари

№	Талаб	Натижа
1	Муддати ўтган кредит қарздорлиги мавжуд бўлса	Рад этиш
2	Ёмон кредит тарихига эга бўлса	Рад этиш
3	Илгари 90 кундан ошган муддати ўтган қарздорлик юзага келган бўлса	Рад этиш
4	Илгари суд жараёнига ўтган қарздорлик юзага келган бўлса	Рад этиш
5	Бюджет олдида қарздорлиги мавжуд бўлса	Рад этиш
6	Кичик ёки ўрта бизнес субъектига тааллуқли бўлмаса	Рад этиш
7	Илгари Компания кафиллигидан фойдаланиб, Компанияга ундирув юзасидан талабнома, эътироз хатлари келган бўлса ёки тўлаб берилган бўлса	Рад этиш
8	Фаолият юритмаётган субъект бўлса	Рад этиш
9	Компания билан амалдаги кафиллик шартномалари мавжуд мижоз бўлса	Рад этиш
10	Кредит мақсади Компанияга молиявий ёрдам кўрсатиш таъқиқланган йўналишга тааллуқли бўлса	Рад этиш
11	Кредитлар бўйича кафиллик миқдори Низом талабларига мос келмаса	Рад этиш

“Тадбиркорликни ривожлантириш компанияси” акциядорлик жамияти томонидан кафиллик тақдим этиш тўғрисидаги Низомга
2-илова

“Тадбиркорликни ривожлантириш компанияси” акциядорлик жамияти томонидан кафиллик тақдим этиш СХЕМАСИ

Босқичлар	Субъектлар	Тадбирлар	Ижро муддати
1-босқич	Қарз олувчи <i>(Кичик ва ўрта тадбиркорлик субъектлари ҳамда ўзини – ўзи банд қилган жисмоний шахслар)</i>	Ажратиладиган кредит бўйича кафилликдан фойдаланиш юзасидан Ахборот тизими орқали ҳамкор ташкилотга сўровнома юбориш.	Заруратга кўра
2-босқич	Ҳамкор ташкилот худудий бўлинмаси	кредит бериш имконияти тўғрисидаги масалани кўриб чиққандан кейин: кредит ажратиш тўғрисида қарор қабул қилинганда — Ахборот тизимида кафиллик олиш учун тадбиркор сўровномасини буюртма шаклига келтириш ва ҳамкор ташкилотга юбориш;	Ҳамкор ташкилотларнинг ички ҳужжатларида белгиланган муддатларда
3-босқич	Ҳамкор ташкилотлар	Ҳудуддаги таркибий бўлинмасидан ҳужжатлар олингандан кейин: амалдаги норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар, ўз кредит сиёсатлари ва мазкур низомга мувофиқлигини кўриб чиқади;	Ҳамкор ташкилотларнинг ички ҳужжатларида белгиланган муддатларда

Босқичлар	Субъектлар	Тадбирлар	Ижро муддати
		<p>буюртмада хатоликлар аниқланса, ҳамкор ташкилот ҳудудий таркибий бўлинмасига қайтариш; тўғри шакллантирилган буюртмани Компанияга жўнатиш.</p>	
4-босқич	Компания	<p>Буюртмани кўриб чиқиш, кафиллик тақдим этиш ёки уни беришни рад этиш тўғрисида қарор қабул қилиш.</p>	3 иш куни давомида
5-босқич	Компания	<p>Ҳамкор ташкилотнинг ҳудуддаги таркибий бўлинмасини қабул қилинган қарор тўғрисида (рад этилган тақдирда — асосли сабаблар кўрсатилган ҳолда) кейинчалик қарз олувчига маълумот бериш учун хабардор қилиш.</p>	1 иш куни давомида
6-босқич	Ҳамкор ташкилот ва қарз олувчи	<p>Кафиллик тақдим этиш тўғрисида Компаниянинг қарори олинганда: қарз олувчи томонидан тақдим этилган кафиллик учун воситачилик ҳақи тўловини амалга ошириш; кафиллик тақдим этилиши тўғрисидаги шартномани электрон рақамли имзо (ЭРИ) билан имзолаш;</p>	3 иш куни давомида
7-босқич	Компания	<p>Кафиллик учун воситачилик ҳақини ҳақиқатда келиб тушганини текшириш; Кафиллик тақдим этилиши тўғрисидаги шартномани электрон рақамли имзо (ЭРИ) билан имзолаш</p>	3 иш куни давомида

“Тадбиркорликни ривожлантириш
компанияси” акциядорлик жамияти
томонидан кафиллик тақдим этиш
тўғрисидаги Низомга
3-илова

**“Тадбиркорликни ривожлантириш компанияси” акциядорлик жамияти
томонидан кафиллик тақдим этилмайдиган
ЙЎНАЛИШЛАР**

1. Алкоголь ва тамаки маҳсулотлари ишлаб чиқариш ва (ёки) улар савдосини ташкил этиш;
2. Илгари олинган кредитларни ёки бошқа ҳар қандай қарзни қайтариш;
3. Суғурта компаниялари фаолиятини ташкил этиш;
4. Ёрдам кўрсатилаётган лойиҳалар бўйича ишлаб чиқаришда иштирок этмайдиган енгил автотранспорт воситаларини харид қилиш.

“Тадбиркорликни ривожлантириш компанияси” акциядорлик жамияти томонидан кафиллик тақдим этиш тўғрисидаги Низомга 4-илова

“Тадбиркорликни ривожлантириш компанияси” акциядорлик жамияти томонидан тақдим этиладиган кафиллик МИҚДОРИ ВА ШАРТЛАРИ

Т/р	Кўллаб- қувватлаш йўналишлари	Ёрдамни олувчилар	Ёрдам олувчилар тоифаси	Тақдим этиладиган ёрдамлар миқдори ва шартлари
1.	Тижорат банклари томонидан миллий ва хорижий валютада ажратиладиган кредитлари бўйича <i>(Ўрта тадбиркорлик субъектларига улуш киритилганда кафиллик тақдим этилмайди)</i>	кичик тадбиркорлик субъектлари*	Ташкил этилганига 1 йилдан ошмаган	500 млн сўмгача , бироқ кредитнинг 30 фоизидан ошмаган миқдорда
			Ташкил этилганига 1 йилдан 3 йилгача бўлган	1 млрд сўмгача , бироқ кредитнинг 40 фоизидан ошмаган миқдорда
			Ташкил этилганига 3 йилдан ортиқ бўлган	2,5 млрд сўмгача , бироқ кредитнинг 50 фоизидан ошмаган миқдорда
		ўрта тадбиркорлик субъектлари	Ташкил этилганидан қатъий назар	5 млрд сўмгача , бироқ кредитнинг 50 фоизидан ошмаган миқдорда
2.	Тижорат банклари томонидан миллий ва хорижий валютада ажратиладиган кредитлар бўйича <i>(Амал қилиш муддати 2025 йил 1 январга қадар)</i>	Қорақалпоғистон Республикасида рўйхатга олинган ва фаолият юритаётган кичик тадбиркорлик субъектлари	Ташкил этилганидан қатъий назар	5 млрд сўмгача , бироқ кредитнинг 75 фоизидан ошмаган миқдорда

Т/р	Қўллаб- қувватлаш йўналишлари	Ёрдамни олувчилар	Ёрдам олувчилар тоифаси	Тақдим этиладиган ёрдамлар миқдори ва шартлари
3.	“20 минг тадбиркор — 500 минг малакали мутахассис” дастури доирасида ажратиладиган кредитлар бўйича	Дастур иштирокчилари бўлган тадбиркорлик субъектлари	51 тадан 100 тагача янги иш ўрни яратадиган	3 млрд сўмгача, бироқ кредитнинг 50 фоизидан ошмаган миқдорда
			101 тадан 200 тагача янги иш ўрни яратадиган	4 млрд сўмгача, бироқ кредитнинг 50 фоизидан ошмаган миқдорда
			200 тадан ортиқ янги иш ўрни яратадиган	5 млрд сўмгача, бироқ кредитнинг 50 фоизидан ошмаган миқдорда
4.	Лизинг компаниялари томонидан миллий ва хорижий валютада ажратадиган лизинглари бўйича	Кичик тадбиркорлик субъектлари	Ташкил этилганига 1 йилдан ошмаган	200 млн сўмгача, бироқ лизингнинг 30 фоизидан ошмаган миқдорда
			Ташкил этилганига 1 йилдан 3 йилгача бўлган	500 млн сўмгача, бироқ лизингнинг 30 фоизидан ошмаган миқдорда
			Ташкил этилганига 3 йилдан ортиқ бўлган	800 млн сўмгача, бироқ лизингнинг 30 фоизидан ошмаган миқдорда
		Ўрта тадбиркорлик субъектлари	Ташкил этилганига 2 йилдан ошмаган	1 млрд сўмгача, бироқ лизингнинг 30 фоизидан ошмаган миқдорда
			Ташкил этилганига 3 йилдан ортиқ бўлган	1,5 млрд сўмгача, бироқ лизингнинг 30 фоизидан ошмаган миқдорда
5.	Микромолия ташкилотлари томонидан миллий валютада ажратиладиган кредитлар бўйича <i>(Компаниянинг ресурслари ҳисобига ажратиладиган кредитларга кафиллик тақдим этилмайди)</i>	Кичик тадбиркорлик субъектлари ва ўзини-ўзи банд қилган жисмоний шахслар	Ташкил этилганига 1 йилдан ошмаган	35 млн сўмгача, бироқ кредитнинг 30 фоизидан ошмаган миқдорда
			Ташкил этилганига 1 йилдан 2 йилгача бўлган	100 млн сўмгача, бироқ кредитнинг 30 фоизидан ошмаган миқдорда
			Ташкил этилганига 2 йилдан ортиқ бўлган	150 млн сўмгача, бироқ кредитнинг 50 фоизидан ошмаган миқдорда

* Ўзбекистон Республикаси Президенти ва Ҳукумат топшириқларини бажаришда кафиллик миқдори белгиланмаган тақдирда Компания томонидан ёрдам олувчилар тоифасидан қатъий назар кафиллик миқдорининг юқори чегараси сақланган ҳолда кредитнинг 50 фоизгача кафиллик тақдим этилиши мумкин.